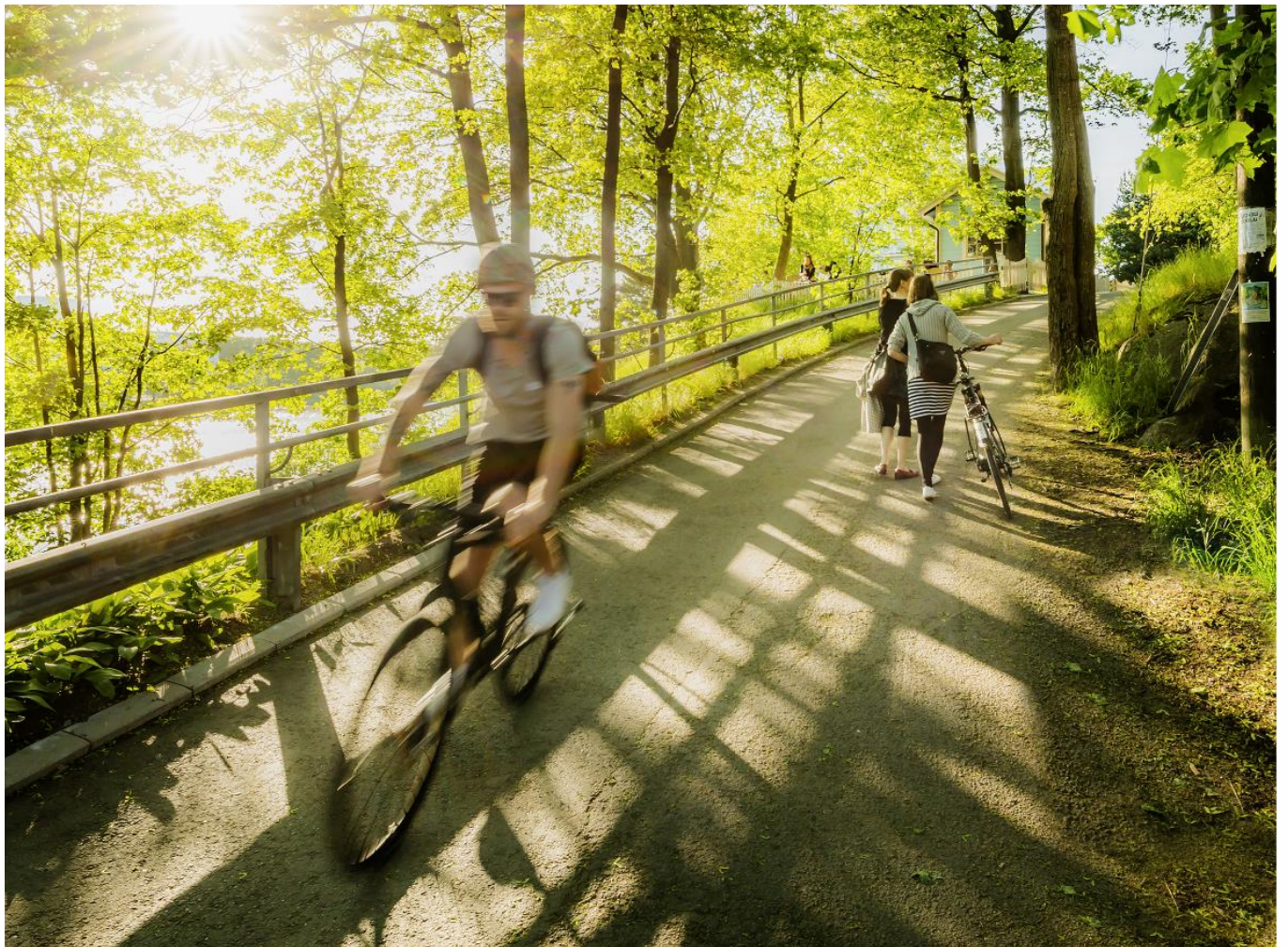

Vuosikertomus 2016

Turvallisempaa ja terveempää elämää

Toiminta-ajatus ja visio

LähiTapiolan tehtävänä on turvata asiakkaidensa elämää ja menestystä. Visionamme on tarjota suomalaisille turvallisempaa ja terveempää elämää. Elämänturva merkitsee asiakkaillemme kokonaisvaltaista ja ennakoivaa palvelua.

LähiTapiola lyhyesti

LähiTapiola-ryhmä on keskinäinen eli asiakkaiden omistama yhtiöryhmä, joka palvelee henkilö-, maatala-, yrittäjä-, yritys- ja yhteisöasiakkaita.

Yhtiöryhmän muodostavat 20 alueellista keskinäistä vakuutusyhtiötä sekä valtakunnalliset LähiTapiola Vahinkoyhtiö, LähiTapiola Henkiyhtiö, LähiTapiola Varainhoito sekä LähiTapiola Kiinteistövarainhoito.

LähiTapiolan henkilöstömäärä on noin 3 400, josta puolet työskentelee alueyhtiöissä.

Omistaja-asiakkaita on lähes 1,6 miljoonaa.

LähiTapiola Savo

LähiTapiola Savo on aito savolainen vakuutusyhtiö, joka palvelee asiakkaitaan Kuopiossa, Leppävirralla, Pieksämäellä, Pielavedellä, Siilinjärvellä, Suonenjoella ja Varkaudessa. LähiTapiola Savolla on noin 65 800 vakuutusasiakasta. Henkilöstömäärä on 91. LähiTapiola Savon markkinaosuus vahinkovakuutuksissa on noin 36 prosenttia. Yritysvakuutuksissa asiakaspeitto on lähes 50 prosenttia.

LähiTapiola Savo palvelee lähellä henkilö-, maatala-, yrittäjä-, yritys- ja yhteisöasiakkaita. LähiTapiolan tuotteisiin ja palveluihin kuuluvat vahinko- ja henkivakuuttaminen sekä sijoittamisen ja säästämisen palvelut. Kauttamme saa myös eläkevakuuttamisen ja pankin palvelut.

LähiTapiola Savo on asiakkaidensa omistama. Asiakkailla on todellisia ja toimivia vaikuttamiskanavia ja oikeus osallistua alueyhtiön yhtiökokoukseen. Omistaja-asiakkaat valitsevat yhtiökokouksessa alueyhtiölle hallintoneuvoston, jonka jäsenet ovat eri puolilta aluetta. Hallintoneuvosto valitsee LähiTapiola Savon hallituksen.

Sisällysluettelo

Aktiivinen asiakastyö johti kasvuun ja hyvään tulokseen	3
HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 1.1. – 31.12.2016.....	5
LähiTapiola Savo Keskinäinen Vakuutusyhtiö 2016.....	5
Asiakkaat ja asiakasedut	6
Vakavaraisuus ja riskienhallinta	8
Hallinto, henkilöstö, palkitseminen.....	10
Vastuullisuus.....	12
Tilikauden jälkeiset tapahtumat	12
Tulevaisuuden näkymät	13
LähiTapiola Savo.....	15
Tuloslaskelma	15
Tase.....	16
Tunnusluvut	17
Ehdotus voiton käyttämisestä	18
Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen 31.12.2016 allekirjoitukset	19
Tilinpäätösmerkintä	20
Tilintarkastuskertomus	21

Aktiivinen asiakastyö johti kasvuun ja hyvään tulokseen

Toimitusjohtajan katsaus

Pekka Kirvesmies

Vuosi 2016 oli LähiTapiola Savolle hyvä sekä kasvun että kannattavuuden näkökulmasta. Aktiivinen työ asiakaskokemuksen eteen ja alueen piristynyt taloustilanne siivittivät meidät kasvuun ja hyvään tulokseen.

Kolme keskeistä tavoitettamme vuodella 2016 olivat kasvu, kustannustehokkuus ja asiakaskokemus, ja etenimme kaikissa niistä mallikkaasti. Viime vuosi oli menestyksenkäs monella tavalla: maksutulomme kehittyi myönteisesti ja tulos oli erittäin hyvä. Alueen talous näytti vuoden aikana piristymisen merkkejä, mikä näkyi yritysasiakkaidemme aktiivisuudessa. Tuloksemme

suuri moottori olikin hyvin kasvanut yritysliiketoiminta. Myös sijoitusmarkkinoiden kehitys kulki vuoden aikana myönteiseen suuntaan ja sijoitustoimintamme tuotti 4,6 prosentin tuloksen. Saimme myös hyvin jalansijaa riskihenkivakuuttamisessa.

Varsinkin yritys- ja maatalo-asiakkaissa kasvumme oli hyvällä tasolla. Pystyimme tarjoamaan aktiivisesti hyviä tuotteita ja palveluita kilpailukykyiseen hintaan, mikä osaltaan selittää kasvua.

Vuosi 2016 oli myös asiakkaidemme näkökulmasta hyvä. Vuoden 2016 riskisuhde oli varsin alhainen ja vaikka vahinkoja tuli kappalemääräisesti normaalia enemmän, välttyimme suurvahingoilta. Tähän vaikutti osaltaan tekemämme ennaltaehkäisevä ja valistava työ. Myös monina aiempina vuosina Pohjois-Savoa vaivanneilta suurmyrskytuhoilta välttyttiin.

Uusia palveluita asiakkaiden toiveiden mukaisesti

Uuden elämänturvastrategian myötä pyrimme tekemään asiakkaidemme elämästä turvallisempaa ja terveempää sekä tarjoamaan taloudellista hyvinvointia. Elämänturvayhtiönä emme halua olla vain korvausten maksaja, vaan aktiivisesti mukana estämässä vahinkojen syntymistä. Esimerkkejä tästä työstä ovat innovatiiviset tuotteemme, kuten TerveysHelppi, Älyhenkivakuutus ja Työkykyvakuutus sekä arjen turvaa parantava Sankarikoulutus, jonka myötä koulutimme viime vuonna 3 000 asiakastamme ensisammutustaitoihin.

Suuri vahvuutemme on paikallisten olojen ja asiakkaiden tunteminen. Olemme myös itsenäinen toimija ja voimme suunnitella toimintamme paikallisiin olosuhteisiin ja asiakkaiden toiveiden mukaisesti. Pystymmekin reagoimaan nopeasti, jos asiakastarpeissa tulee muutoksia. Elämänturva-ajattelun yhdistäminen paikalliseen osaamiseemme auttaa meitä jatkossa palvelemaan asiakkaitamme entistä paremmin.

Meillä on Savon alueella laaja palveluverkosto ja olemme läsnä paikkakunnilla, jossa kilpailijamme eivät ole. Konttoriverkon lisäksi asiakkaamme haluavat saada palvelua entistä enemmän digitaalisten kanavien kautta. Meidän täytyy kuunnella asiakkaita ja pystyä tarjoamaan palvelua siellä, missä asiakas sitä haluaa, oli se sitten konttorissa, puhelimesta tai sähköisissä kanavissa. Meidän täytyy pystyä kaikissa tilanteissa vastaamaan asiakastarpeisiin kilpailukykyisesti. Tämä on meille haaste, mutta se myös tekee työstämme mielenkiintoista.

Pystyimme kehittämään toimintaamme vuoden 2016 aikana hyvin, mistä kertoo esimerkiksi positiivisesti kehittynyt asiakastytyväisyys. Kuuntelemme asiakkaiden palautteita herkillä korvilla ja olemme kehittäneet sen pohjalta sekä palvelumme nopeutta että helppoutta. Lisäksi olemme lanseeranneet uusia tuotteita. Yksinkertaisempia vakuutustuotteita pystyy nyt ostamaan verkosta joustavasti, mikä vapauttaa asiantuntijoidemme aikaa vaativimpien tuotteiden asiakaspalveluun. Rakennamme entistä vahvempaa erikoisasiantuntijuutta myös henki- ja sijoituspuolella.

Paikallista elämänturvatyötä tulevaisuudessa

Tulevaisuus tuo meille erinomaisia mahdollisuuksia. Vuoden 2016 hyvä tulos on jo nyt mahdollistanut asiakkaillemme rahanarvoisia hyötyjä: lanseerasimme vuoden 2017 alussa uuden liikennevakuutuksen ja alensimme koti- ja liikennevakuutuksen vakuutusmaksuja. Muutkaan vahinkovakuutusmaksut eivät ole nousseet.

Vahvana paikallisena elämänturvayhtiönä tuemme muun muassa liikuntaa ja kulttuuria Savon alueella. Vuonna 2016 teimme lahjoituksen Kuopion yliopistolliselle sairaalalle sekä annoimme joululahjat seurakuntien avustuksella vähävaraisten lapsiperheille. Tätä työtä tulemme jatkamaan myös tulevaisuudessa. Jatkamme myös Sankarikoulutuksia vuonna 2017 ensiaputaitojen parissa.

Liiketoiminnan kannalta jo alkuvuosi 2017 näyttää erittäin lupaavalta ja markkinaosuutemme on kasvanut huomattavasti normaalia vuotta vauhdikkaammin. Vaikka kasvu onkin hienoa, tärkeintä meille on asiakkaiden palvelu ja asiakaskokemus, johon panostamme erityisesti vuonna 2017. Uskon, että tyytyväisiä asiakkaita seuraa myös kasvu. Jatkamme myös alkanutta kustannustehokkuuden parantamista, jossa meillä on vielä paljon työnsarkaa.

Menestyksenkäs vuosi ei olisi ollut mahdollinen ilman motivoitunutta, palveluhenkistä ja ammattitaitoista henkilökuntaa ja siksi haluan kiittää kaikkia asiantuntijoitamme hyvin tehdystä työstä. Lämmin kiitos myös asiakkaillemme, kumppaneillemme ja kaikille sidosryhmille luottamuksesta meitä kohtaan. Tulemme jatkossakin tekemään töitä, jotta voimme olla luottamuksenne arvoinen, kehittyvä ja paikallinen sekä ennen kaikkea asiakkaitaan varten olemassa oleva elämänturvayhtiö.

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS 1.1. – 31.12.2016

LähiTapiola Savo Keskinäinen Vakuutusyhtiö (LähiTapiola Savo) kuuluu LähiTapiola -ryhmään, jonka johtavana yrityksenä toimii LähiTapiola Keskinäinen Vakuutusyhtiö (LähiTapiola Vahinkoyhtiö, y-tunnus 0211034-2). LähiTapiola Vahinkoyhtiön hallituksen toimintakertomus ja tilinpäätös on julkaistu LähiTapiolan verkkosivuilla www.lahitapiola.fi.

LähiTapiola Savo Keskinäinen Vakuutusyhtiö 2016

LähiTapiola Savon tuloksen avainnastot:

- Hyvä riskisuhde paransi tulosta edellisestä vuodesta
- Hyvä sijoitustoiminnan tulos kasvatti etenkin sijoitustoiminnan arvostuseroja
- Kokonaispääoman tuotto selkeästi edellistä vuotta paremmalla tasolla

Tulostiivistelmä

(% / miljoonaa euroa)	2016	2015
Liiketulos	3,9	2,0
Kokonaistulos	5,4	1,4
Tilikauden tulos	3,4	1,0
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta	2,1	0,2
Kokonaispääoman tuotto, %	7,5	2,1

Vakavaraisuussuhde, %	371,00	-
------------------------------	---------------	---

Tilikauden 2016 tuloksemme oli selkeästi edellistä vuotta parempi. Etenkin normaalia alhaisempi riskisuhde ja hyvä sijoitustoiminnan tuotto olivat merkittävässä roolissa tulospaannuksessa. Myös oikaistua toimintakulusuhdetta saatiin laskevalle uralle, vaikka kertaluontoiset kulut lisäsivätkin osaltaan tilikauden kulurasitusta. Vakavaraisuutemme säilyi erinomaisella tasolla.

Liiketoiminta-alueet

Vakuutusliiketoiminnassa pysyimme lievällä kasvu-uralla. Vakuutusmaksutulon kasvu oli ryhmämme keskitasoa parempaa, mutta tavoiteltua alhaisempaa. Kova kilpailu ja liian korkea asiakaspoistuma vaikuttivat osaltaan kasvun tasoon.

Sijoitustoiminnassa olemme olleet jo useamman vuoden alhaisemmalla osakeriskipainolla. Tilivuonna 2016 tämä osoittautui hyväksi valinnaksi, koska pitkät korot tuottivat todella hyvin. Pääsimme ryhmämme alueyhtiöiden keskitasoa selvästi alhaisemmalla riskipainolla likimain keskimääräiseen tuottotasoon.

Avainluvut

(% / miljoonaa euroa)	2016	2015
Riskisuhde ilman perustekorkokulua, %	54,2	61,4
Riskisuhde, %	54,2	61,4
Toimintakulusuhde, %	37,8	37,8
Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua, %	91,9	99,2
Yhdistetty kulusuhde, %	91,9	99,2
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin, %	4,6	1,7
Vak.tekninen vastuuvelka	42,6	42,2
Oma pääoma	25,1	21,8
Pohjarahasto	3,8	3,8
Takuupääoma	3,3	3,3
Varmuusrahasto	14,7	13,6
Tilikauden voitto/tappio	3,4	1,0
Taseen loppusumma	70,6	66,3

Liiketulos

Tilikauden liikeluksemme oli 3,9 m€ (vuonna 2015: 2,0 m€).

Maksutulo ja maksetut korvaukset

Vakuutusmaksutulomme nousi tilivuonna 2,3 % eli 624 t€.

Maksetut korvaukset pysyivät likimain edellisen vuoden tasolla. Muutos oli vain 29 t€ alaspäin.

Jälleenvakuuttajien osuuskien ja korvausvastuun muutoksen jälkeen korvauskulut laskivat edellisestä vuodesta lähes 1,2 m€.

Yhdistetty kulusuhde

Yhdistetty kulusuhteemme oli 91,9 % (vuotta aiemmin 99,2 %). Muutos johtui aiempaa vuotta selkeästi alhaisemmasta riskisuhteesta.

Muut tuotot ja kulut

Muiden tuottojen määrä oli 2,7 m€ (vuotta aiemmin 2,3 m€). Muiden kulujen määrä oli 2,4 m€ (vuotta aiemmin 2,2 m€).

Sijoitustoiminta

osakesijoitukset

Osakesijoitukset tuottivat 4,2 % eli (vuotta aiemmin 5,8 %).

korkosijoitukset

Korkosijoitukset tuottivat 4,9 % (vuotta aiemmin 0,5 %).

kiinteistösijoitukset

Kiinteistösijoitukset tuottivat 6,8 % (vuotta aiemmin - 0,8 %)

Tilikauden merkittävät tapahtumat

Vuonna 2016 käynnistyi uusi elämänturvastrategia. S-ryhmän strategisen yhteistyön tuloksena LähiTapiolan vakuutukset otettiin käyttöön S-mobiilipalvelussa. Asiakas- ja vakuutusjärjestelmien uudistaminen käynnistettiin uuden strategian mukaisesti.

Solvenssi II vakavaraisuussäätely astui voimaan vuoden 2016 alussa. Uuteen säätelyyn on varauduttu jo aikaisemmin päivittämällä hallintojärjestelmä vastaamaan uudistetun vakuutusyhtiölain säännöksiä sekä kehittämällä vakavaraisuuden ja riskienhallinnan laskenta- ja raportointijärjestelmiä sekä raportointikäytäntöjä vaatimusten mukaisiksi. LähiTapiola Savon hallintoneuvosto päätti 01.12.2016 yhtiön toiminnan laajentamisesta käsittämään 01.07.2017 Myös lakisääteisen liikennevakuutuksen. Yhtiö on jättänyt Finanssivalvonnalle hakemuksen toimiluvan laajentamisesta koskemaan myös liikennevakuutusta.

LähiTapiola Savo jatkoi toimintavuonna kannattavuustoimenpiteiden läpivientiä ja palveluprosessien uudistamista. Uudistimme palveluverkostoamme mm. lyhentämällä toimistojen aukioloaika ja siten järjestämällä enemmän aikaa ajanvarausasiakkaille ja puhelimitse ja sähköisiä kanavia asioiville asiakkaille.

Asiakkaat ja asiakasedut

LähiTapiola-ryhmän toiminnan ylijäämä käytetään omistaja-asiakkaiden hyväksi maksun alennuksina, asiakashyvytyksinä ja palvelujen kehittämisenä. Osa tuloksesta käytetään kartuttamaan yhtiön vakavaraisuutta, jolloin varmistetaan asiakkaiden edut tulevaisuudessakin.

Omistaja-asiakkaan palveluettuja ovat muun muassa TerveysHelppi, Älyhenkivakuutus ja Hätäpalvelu. Vuonna

2016 noin 27 000 henkilölle koulutettiin alkusammutustaidot LähiTapiolan Sankarikoulutuksissa.

Etujen määrää lisää myös yksityistalousasiakkaiden vakuutuksia koskeva bonusyhteistyö S-ryhmän kanssa.

Vahinkovakuutuksen yksityistalousliiketoiminnan asiakasmäärä katsauskauden lopussa oli 51.761 (12/2015 51.512), yritysasiakasliiketoiminnan asiakasmäärä oli 5.647 (12/2015 5.570) ja maatalo-asiakasliiketoiminnan asiakasmäärä 3.910 (12/2015 4.000).

Yksityistalouksien keskittämislennusten kokonaismäärä nousi 2,5 miljoonaan euroon.

Toimintaympäristö

Vahinkovakuutustoiminta

Suomen talous osoitti hienoisia piristymisen merkkejä vuonna 2016. Vuoden 2016 aikana kasvu vahvistui yksityisen kulutuksen ja rakennusinvestointien vetämänä. Viennin kasvu jäi yhä odotettua vaisummaksi. Aluetalouskehityksen aallonpohja on saavutettu ja näkymien odotetaan vähitellen parantuvan. Kasvu on kuitenkin ollut maltillista ja alueelliset erot voivat olla huomattavia.

Finanssialan Keskusliitto (FK) arvioi ensivakuutuksen maksutulon kasvavan vuonna 2016 noin prosentin. Vahinkomenon arvioidaan kasvavan noin 5 %. Työtapaturmavakuutuksen maksutulon arvioidaan alenevan. Liikennevakuutuksen, vapaaehtoisen autovakuutuksen, muun tapaturma- ja sairausvakuutuksen maksutulon arvioidaan pysyvän ennallaan tai kasvavan hieman edellisvuodesta. Vahinkovakuutuksen yhdistetty kulusuhde on pysynyt hyvällä tasolla.

Sijoitustoiminta

Vuonna 2016 oli paljon yllättäviä tapahtumia ja markkinoiden reaktiot niihin odottamattomia. Alkuvuotta sävyttivät pelot USA:n taantumariskeistä sekä Kiinan talouskasvun hallitsemattomasti hidastumisesta. Tammi-helmikuussa makrotalouden heikkous aiheutti voimakkaita arvonlaskuja osakemarkkinoilla sekä muissa riskillisimmissä omaisuuserissä. Kevään mittaan

suhdanneriskit alkoivat kuitenkin helpottaa ja osakemarkkinat kääntyivät trendinomaiseen nousuun.

Kesäkausi oli politiikan areenoilla dramaattinen. Britannia päätti juhannuksen kansanäänestyksessä irtautua Euroopan unionista. Vaikka ns. Brexit-päätös oli aluksi melkoinen järkytys, vaikutukset talouteen ja sijoitusmarkkinoihin jäivät kuitenkin lyhytaikaisiksi. Ainoa pitkäkestoinen seuraus oli punnan merkittävä heikkeneminen.

Markkinat hermoilivat ennen Yhdysvaltain presidentinvaaleja, mutta jo vaaleja seuraavana päivänä markkinat alkoivat hinnoitella positiivisesti tulevan presidentin mahdollisen elvytyspolitiikan vaikutuksia.

Keskuspankkipolitiikka oli vuonna 2016 kokonaisuutena elvyttävää ja markkinoita tukevaa. USA:n keskuspankki FED oli aloittanut koronnostot jo joulukuussa 2015 mutta suhdanne-epävarmuuden ja poliittisten riskien vuoksi jatkoi niitä vasta vuoden 2016 lopussa. Euroopan keskuspankki EKP jatkoi talouden massiivista elvytystä ja laajensi arvopapereiden osto-ohjelmansa koskemaan myös hyvälaatuista yritysainetta.

Maailman osakemarkkinoiden euromääräinen kokonaisvuosituotto oli erinomainen, noin 11 %. Suomen osakemarkkinoilla kokonaistuottoa kertyi noin 13 %, mutta Euroopassa kokonaistuotto jäi alle 2 %:n. USA:n ja kehittyvien markkinoiden osakkeiden euromääräinen kokonaistuotto oli noin 15 %. Korkomarkkinoilla tuottovaatimukset kääntyivät vuoden jälkipuoliskolla nousuun parantuneiden kasvunäkymien sekä voimistuneiden inflaatio-odotusten myötä. Nimelliskorkojen noususta huolimatta euroalueen valtionlainojen vuosituotto oli yli 3 %. Valuuttamarkkinoilla euro heikkeni Yhdysvaltain dollaria vastaan noin 3 % ja Japanin jeniin nähden miltei 6 %. Sen sijaan Ison-Britannian puntaa vastaan euro vahvistui lähes 16 %.

Euroopan kiinteistösijoitusmarkkinat jatkuivat vuonna 2016 vilkkaina, vaikka volyymit laskivat jonkin verran vuoteen 2015 verrattuna. Suurin syy laskulle oli kaupankäynnin hiljeneminen Iso-Britanniassa maan EU-eron johdosta. Vuonna 2016 Suomessa tehtiin kiinteistökauppoja enemmän kuin kertaakaan aikaisemmin ja transaktiovolyymi nousi n. 7,0 miljardiin euroon. Toimitilavuokrassa ei tapahtunut isoja muutoksia Suomessa ja tilakysyntä oli laskussa käyttäjäyritysten tehostaessa tilankäyttöään.

Vakavaraisuus ja riskienhallinta

Vakavaraisuuden hallinta

LähiTapiola-ryhmän ja sen vakuutusyhtiöiden vakavaraisuuden valvonta perustuu EU-tason Solvenssi II-säännöstöön, joka tuli voimaan 1.1.2016. LähiTapiola-ryhmä ja sen vakuutusyhtiöt laskevat vakavaraisuuden käyttämällä standardikaavaa. LähiTapiola-ryhmä muodostaa myös rahoitus- ja vakuutusryhmittymän valvonnasta annetun lain (jäljempänä RaVa) mukaisen vakuutus- ja rahoitusryhmittymän. LähiTapiola Vahinkoyhtiö toimii ryhmän johtavana yrityksenä ja sen tehtävänä on varmistaa, että ryhmä ja sen yhtiöt täyttävät lakisääteiset vakavaraisuuteen liittyvät vaatimukset.

LähiTapiolan vahinkovakuutusyhtiöt ovat vakavaraisimpia vahinkovakuutusalan toimijoita Suomessa. Täten ryhmän vakavaraisuus on lujalla pohjalla toimintaympäristön taloudellisesta epävarmuudesta huolimatta.

Vakavaraisuuden hallinta on osa ryhmän ja sen yhtiöiden riskienhallintaa. Keskinäisen yhtiömuodon vuoksi vakavaraisuuden hallinnassa korostetaan asiakkaiden taloudellisen turvan jatkuvaa varmistamista koko ryhmän ja sen yhtiöiden hyvällä vakavaraisuudella.

LähiTapiola Vahinkoyhtiön ja alueyhtiöiden välillä on solmittu yhteisvastuusopimus, jonka tarkoituksena on turvata LähiTapiola -ryhmän yhtiöiden vakavaraisuus. Sopimus määrittelee toimintaperiaatteet päätöksentekomenettelyineen sellaista poikkeuksellista tilannetta varten, jossa jonkin ryhmään kuuluvan yhtiön vakavaraisuus on vaarantunut tai vaarantumassa. Sopimuksen mukaan LähiTapiola Vahinkoyhtiö ja alueyhtiö ovat velvollisia pääomittamaan ryhmän toista yhtiötä edellyttäen, että yhtiön oma vakavaraisuus on riittävän hyvällä tasolla ja myös säilyy hyvällä tasolla pääomituksen jälkeen. Yhteisvastuusopimuksen velvoittaman pääomituksen määrä on rajoitettu suhteessa pääomittavan yhtiön omaan varallisuuteen.

Yhteisvastuusopimuksessa on sovittu myös siitä, että LähiTapiola Keskinäisen Henkivakuutusyhtiön ja ryhmän varainhoitoyhtiöiden (LähiTapiola Varainhoito Oy, LähiTapiola Kiinteistövarainhoito Oy, LähiTapiola Kiinteistö pääomarahastot Oy) vakavaraisuutta tuetaan tarvittaessa vastaavin periaattein takuu- ja osakepääomaosuuksien mukaisissa suhteissa. Nämä yhtiöt eivät kuitenkaan ole yhteisvastuusopimuksen osapuolia, eivätkä ne näin ollen voi sopimukseen vedoten vaatia lisäpääomitusta. S-Pankki Oy ei kuulu yhteisvastuusopimuksen piiriin.

Ryhmän kaikkien yhtiöiden vakavaraisuus on tällä hetkellä hyvällä tasolla, jolloin todennäköisyys sille, että joudutaan turvautumaan yhteisvastuusopimuksen mukaisiin pääomituksiin, on hyvin pieni. LähiTapiola-ryhmän vakavaraisuuslaskennassa otetaan huomioon yhteisvastuusopimuksen vaikutus.

LähiTapiola Savon ja ryhmän vakavaraisuuden hallinnasta kerrotaan tarkemmin vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskevassa kertomuksessa, joka tullaan julkaisemaan 30.6.2017 mennessä LähiTapiolan verkkosivuille <http://www.lahitapiola.fi>.

Vakavaraisuussuhde

LähiTapiola Savon vakavaraisuussuhde (yhtiön oman varallisuuden määrä suhteessa vakavaraisuusvaatimukseen) oli 371 % 31.12.2016. Siten yhtiön vakavaraisuutta voidaan pitää vahvana.

Vahinkovakuutuksen riskiasema

Toiminnan merkittävimmät riskit ovat vahinkovakuutustoiminnan vakuutusriskit, sijoitustoimintaan liittyvät markkinariskit, operatiiviset riskit sekä toimintaympäristön ja strategisen tahtotilan riskit. Vahinkovakuutustoiminnan merkittävimmät vakuutusriskit liittyvät vakuutustuotteiden hinnoitteluun ja jälleenvakuutussuojoihin sekä vastuuvelan riittävyyteen. Markkinariski aiheutuu varojen markkina-arvojen vaihtelusta, sisältäen muun muassa korkojen, osakekurssien tai valuuttakurssien muutoksen aiheuttaman vaihtelun. Operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan tappionvaaraa, joka aiheutuu riittämättömistä tai epäonnistuneista sisäisistä prosesseista, henkilöstöstä, järjestelmistä ja ulkoisista tekijöistä. Oikeudelliset riskit sisältyvät operatiivisiin riskeihin.

Toimintaympäristön ja strategisen tahtotilan riskit sisältävät muun muassa yleiseen toimintaympäristöön, markkinoiden ja asiakaskäyttäytymisen muutoksiin, kilpailuun ja kilpailijoihin sekä strategian sisältöön liittyvät riskit. Toimintaympäristön riskejä ja strategisia riskejä korostavat vakuutusallalla samanaikainen talouskehityksen epävarmuus ja toimintaympäristön yhä nopeutuva muutosvauhti: mm. digitalisaation tuoma murros, toimialaliukumat, uudenlaiset toimijat ja

yhteenliittymät, kansainvälistyminen sekä ilmastonmuutos.

LähiTapiola Savon riskienhallinnasta ja merkittävimmistä riskeistä kerrotaan tarkemmin tilinpäätöksen riskienhallinnan liitetiedoissa ja

vakavaraisuutta ja taloudellista tilaa koskevassa kertomuksessa, joka tullaan julkaisemaan 30.6.2017 mennessä LähiTapiolan verkkosivuille <http://www.lahitapiola.fi>.

Hallinto, henkilöstö, palkitseminen

LähiTapiola-ryhmän hallinto ja johtamisjärjestelmä

LähiTapiola-ryhmän ja sen yhtiöiden hallinnossa noudatetaan hyvää hallinnointitapaa, joka perustuu vakuutusalaan koskevaan lainsäädäntöön, Finanssivalvonnan antamiin määräyksiin ja ohjeisiin sekä keskinäisiin vakuutusyhtiöihin soveltuvin osin listayhtiöiden hallinnointikoodiin.

LähiTapiola-ryhmän hallintomalliin vaikuttaa keskeisesti sen vakuutusyhtiöiden keskinäinen yhtiömuoto, jossa vakuutuksenottajat ovat vakuutusyhtiöiden osakkaita. Koska osakkaiden määrä on näin ollen hyvin laaja, on yhtiöiden hallintoneuvostoilla ja hallituksilla juridisten tehtäviensä ohella merkittävä rooli vakuutusyhtiöiden omistajaohjauksessa sekä yhtiöiden ja niiden osakkaiden välisenä vuorovaikutuskanavana.

LähiTapiola-ryhmä muodostaa vakuutusyhtiölain tarkoittaman vakuutusyhtiöryhmän, jonka lain tarkoittama johtava yritys on LähiTapiola Vahinkoyhtiö. Sillä on tässä roolissaan koko LähiTapiola-ryhmään ulottuva vastuu ryhmän ja sen yhtiöiden luotettavasta hallinnosta, vakavaraisuudesta, riskienhallinnan järjestämisestä, sisäisestä valvonnasta sekä näihin liittyvän viranomaisraportoinnin järjestämisestä.

LähiTapiola-ryhmän yhtiöt ovat järjestäneet keskinäiset vastuunsa ja työnjakonsa ryhmän sisäisin sopimuksin. LähiTapiola-ryhmässä toimii LähiTapiola Vahinkoyhtiön hallituksen nimittämä yhtiöryhmän johtoryhmä, jossa ovat laajasti edustettuina LähiTapiola-ryhmän eri yhtiöt ja keskeisten yhteisten toimintojen vastuuhenkilöt. Yhtiöryhmän johtoryhmä vastaa hallituksen sille antamien sekä LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden välillä solmitun ryhmäsopimuksen mukaisten valtuuksien puitteissa LähiTapiola-ryhmän strategisten ja muiden ryhmätason yhteisten asioiden valmistelusta, päätöksenteosta ja täytäntöönpanosta sekä yhtiöryhmän ohjaamisen ja kehittämisen kokonaisuudesta.

Yhtiökokous

LähiTapiola Savon yhtiökokous pidettiin 23.5.2016. Kokouksessa vahvistettiin tilinpäätös vuodelta 2015, päätettiin yhtiön tuloksen käyttämisestä, myönnettiin

vastuuvapaus yhtiön hallinnolle ja toimitusjohtajalle sekä valittiin yhtiön tilintarkastaja. Kokouksessa vahvistettiin lisäksi hallintoneuvoston jäsenten lukumäärä ja palkkiot sekä valittiin uudet hallintoneuvoston jäsenet.

Erovuorossa olleista hallintoneuvoston jäsenistä valittiin uudelle toimikaudelle Jani Bäck, Matti Kauhanen, Matti Rönkkö, Vesa Saramäki, Hannu Vesanen ja Karoliina Viljakainen-Eklund.

Tilintarkastajaksi valittiin KHT-yhteisö KPMG Oy Ab, jonka nimeämänä yhtiön päävastuullisena tilintarkastajana toimii Mia Svensk, KHT.

Hallintoneuvosto

LähiTapiola Savon hallintoneuvosto piti järjestäytymiskokouksensa 1.12.2016. Kokouksessa valittiin hallintoneuvoston puheenjohtajaksi Jari Kauhanen ja varapuheenjohtajaksi Katri Nikkinen. Hallintoneuvosto kokoontui tilivuonna kaksi kertaa.

Hallintoneuvoston nimitysvaliokunta

Hallintoneuvoston nimitysvaliokunnan tarkoituksena on valintaesitysten valmistelun monipuolisuuden ja läpinäkyvyyden varmistaminen valittaessa jäseniä alueyhtiön omiin hallintoelimiin sekä alueyhtiön edustajia tai ehdokkaita muiden LähiTapiola-ryhmään kuuluvien yhtiöiden hallintoelimiin.

Nimitysvaliokunnan muodostavat hallintoneuvoston puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja sekä hallintoneuvoston keskuudestaan valitsemat 1-3 muuta jäsentä. Valiokunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan. Jäsenten toimikausi on vuoden mittainen ja kestää kunkin vuoden yhtiökokouksen jälkeisestä hallintoneuvoston järjestäytymiskokouksesta seuraavan vuoden järjestäytymiskokoukseen saakka edellyttäen, että jäsen on edelleen myös hallintoneuvoston jäsen.

Nimitysvaliokunnan puheenjohtajana on vuonna 2016 toiminut hallintoneuvoston puheenjohtaja Jari Kauhanen ja jäsenenä hallintoneuvoston varapuheenjohtaja Katri Nikkinen ja jäsenet Jani Bäck, Matti Rönkkö ja Katja Saraketo.

Hallitus

LähiTapiola Savon hallitukseen kuuluu kuusi jäsentä. Enne Jari A. Väänäsen eroa hallituksesta (03.10.2016) hallituksen jäsenmäärä oli seitsemän jäsentä. Hallintoneuvosto nimittää hallituksen jäsenet kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Hallituksen jäsenistä on vuosittain erovuorossa kolmannes.

LähiTapiola Savon hallitus kokoontui 10 kertaa vuonna 2016. Hallituksen jäseniä olivat:

- Jussi Huttunen, puheenjohtaja
- Tuula Väättäinen, varapuheenjohtaja
- Pekka Kovanen
- Juha Partanen
- Jyrki Sahala
- Asta Tirkkonen-Hersio

Hallitukselle maksetut palkat ja palkkiot, eläkesitoumukset, rahalainat ja niiden ehdot sekä vakuudet ja vastuusitoumukset ovat tilinpäätöksen liitetiedoissa.

Yhtiöryhmän johtoryhmä

Yhtiöryhmän johtoryhmän tehtävänä on LähiTapiola-ryhmään kuuluvien yhtiöiden yhteisten ja ryhmätason asioiden valmistelu ja päätöksenteko sekä täytäntöönpanosta huolehtiminen. Johtoryhmän puheenjohtajana on toiminut pääjohtaja Erkki Moisander, ja sen kokoonpanoon kuuluu LähiTapiola-ryhmän yhtiöiden toimitusjohtajia sekä ryhmän ohjaamisesta ja yhteisistä toiminnoista vastaavia johtajia. Yhtiöryhmä kokoontuu pääsääntöisesti joka toinen viikko.

Toimitusjohtaja

LähiTapiola Savon toimitusjohtajana toimii Pekka Kirvesmies ja toimitusjohtajan sijaisena Risto Rissanen.

Lähipiiri

LähiTapiola Savon lähipiiristä kerrotaan tilinpäätöksen liitetiedoista.

Tilintarkastaja

Yhtiön tilintarkastaja on KPMG Oy Ab, jonka nimeämänä yhtiön päävastuullisena tilintarkastajana toimii Mia Svensk, KHT.

Valvova viranomainen

LähiTapiola Savo on julkisen valvonnan alainen vahinkovakuutusyhtiö, jota valvoo Suomen Pankin yhteydessä toimiva Finanssivalvonta. Finanssivalvonta valvoo ja tarkastaa, että vakuutuslaitokset noudattavat lakia ja hyvää vakuutustapaa ja käyttävät toiminnassaan asianmukaisia menettelytapoja. Se seuraa ja arvioi valvottaviensa taloudellista asemaa, johtamis-, valvonta- ja riskienhallintajärjestelmiä, toimintaedellytyksiä sekä toimintaympäristön muutoksia.

Henkilöstö

LähiTapiola Savon henkilökunnan keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana oli 72 (74) henkilöä. Yhtiön palveluksessa oli vuoden lopussa 73 henkilöä. Lisäksi yhtiöllä on 21 vakuutusedustajaa.

Palkitseminen

Palkitsemisjärjestelmän tavoitteena on kannustaa hyvään suoritukseen sekä motivoida ja sitouttaa henkilöitä. LähiTapiola Savon palkitseminen perustuu yhtiöryhmän ja sen yhtiöiden strategiaan ja sen pohjalta asetettuihin tavoitteisiin. Palkitsemisen perusteena on henkilön hyvä työsuoritus suhteessa asetettuihin tavoitteisiin. Palkkiojärjestelmä on osa kokonaispalkkausta ja se perustuu vuosipalkkioihin, vaikka jotkin palkkiotavoitteista voivat olla vuotta pidempää aikajaksoa mittaavia. Palkitsemisjärjestelmä koskee johtoa ja koko henkilöstöä.

Palkitsemisjärjestelmää vahvistettaessa pyritään varmistumaan siitä, että se on yhtiön ja LähiTapiola-ryhmän liiketoimintastrategian sekä tavoitteiden ja arvojen mukainen ja että se vastaa yhtiöryhmän pitkän aikaväli etua, ja on sopusoinnussa yhtiöryhmän hyvän ja tehokkaan riskienhallinnan kanssa eikä kannusta liialliseen riskinottoon.

Vastuullisuus

LähiTapiola Savon tavoitteena on tarjota asiakkailleen turvallisempaa ja terveempää elämää. LähiTapiolan yritysvastuu on paikallisia ja valtakunnallisia tekoja kestävän kehityksen edistämiseksi. Käytännön tekemistä ohjaavat yhtiöryhmän yhteiset vastuullisuusperiaatteet sekä vastuullisuuslupaukset asiakkaille, henkilöstölle, ympäristölle sekä lähiyhteisöille ja yhteiskunnalle. Painopisteinä ovat elämänturvaa ja vahinkojen ennaltaehkäisemistä painottavan strategian mukaisesti ihmisten turvallisuuden, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen. Sijoitustoiminnassa noudatamme vastuullisen sijoittamisen periaatteita.

Taloudellisen turvan tarjoaminen on pohja asiakkaiden elämänturvasta huolehtimiselle ja auttaa heitä huolehtimaan paremmin itsestään, perheenjäsenistään sekä muista läheisistään. Taloudellinen vastuu perustuu yhtiön vakavaraisuudesta huolehtimiselle.

Asiakkaiden kuuleminen ja ottaminen mukaan toiminnan kehittämiseen on asiakkaidensa omistamalle keskinäiselle yhtiölle erittäin tärkeää. Tuotteita ja palveluita kehitetään yhdessä asiakkaiden kanssa ja asiakkaat ovat mukana yhtiön toiminnan kehittämisessä muun muassa tutkimusten, tuotekehitysprosessin, testauksen sekä hallinnon kautta. Asiakaspalautteiden kerääminen ja käsittely on jatkuvaa ja järjestelmällistä. Asiakastytyväisyyttä mitataan ja seurataan jatkuvasti.

Vuoden 2016 merkittävin hanke oli LähiTapiolan Sankarikoulutus, jossa edistettiin paloturvallisuutta kouluttamalla 27 000 suomalaiselle alkusammutustaidot. Alkusammutuskoulutusta tarjottiin vuonna 2016 asiakasetuna 100 000 asiakkaalle ja asiakkuudesta kiinnostuneelle. LähiTapiola Savo koulutti alueellaan noin 3000 henkilöä.

Yritysvastuun kumppaneiden kanssa tehdään laajalti yhteistyötä turvallisuuden sekä hyvinvoinnin edistämiseksi yhteiskunnassa.

Suomen Pelastusalan Keskusjärjestön kanssa toteutettiin Sankarikoulutus ja nuorten Nou Hätä! -pelastustaitokampanjassa LähiTapiola oli mukana tarjoamassa ensiapu- ja pelastustaitojen opetusta lähes 40 000 koululaiselle. Suomen Uimaopetus- ja Hengenpelastusliiton kanssa tuotettiin lasten vesiturvallisuuteen liittyvää aineistoa. Yhteistyö Suomen Punaisen Ristin kanssa painottui ystävä- ja tukihenkilötoimintaan. Toiminnan tavoitteena on vähentää ihmisten yksinäisyyttä ja ehkäistä syrjäytymistä.

Urheiluliittojen kanssa edistetään erityisesti lasten ja nuorten liikuntaa. Tarkoituksena on innostaa nuoria liikkumaan ja torjua nuorten syrjäytymistä.

LähiTapiola pyrkii tavoitteellisesti vähentämään ympäristö- ja ilmastovaikutustaan muun muassa omistamiensa kiinteistöjen energiatehokkuudella, uusiutuvan energian käytöllä, rakennuttamisen ratkaisulla sekä sähköisten palvelujen ja toimintatapojen edistämällä.

LähiTapiola teki turvallisuuskoulutuksen tarjoamiseen sekä energiatehokkuuden parantamiseen ja uusiutuvan energian tuotantoon liittyvät kestävän kehityksen yhteiskuntasitoumukset. LähiTapiolan tavoitteena on auttaa ihmisiä aktiivisesti ennakoimaan ja varautumaan erilaisiin tilanteisiin sekä ennaltaehkäisemään vahinkoja ja vaaratilanteita tarjoamalla ihmisten ja yhteisöjen turvallisuutta edistävää koulutusta. Kiinteistöjen energiatehokkuutta pyritään parantamaan toimitila- ja asuinkiinteistöjen energiatehokkuussopimusten mukaisesti. Lisäksi panostetaan uusiutuviin energiamuotoihin. Sitoumukset linkittävät osaltaan LähiTapiolan tekemän työn kansallisten kestävän kehityksen ja vastuullisuuden tavoitteiden edistämiseen sekä YK:n kestävän kehityksen tavoitteisiin.

LähiTapiola-ryhmän vuosiraportissa 2016 raportoidaan yritys vastuusta laajemmin. Se on luettavissa osoitteessa www.lahitapiola.fi/talous.

Tilikauden jälkeiset tapahtumat

LähiTapiola Savo ja LähiTapiola Vahinkoyhtiö ovat 24.02.2017 allekirjoittaneet kannanluovutus suunnitelman koskien LähiTapiola

Vahinkoyhtiön LähiTapiola Savon toimialueella harjoittamaa lakisääteisen liikennevakuutuksen liiketoimintaa ja siihen liittyvää vakuutuskannan osan

luovuttamista LähiTapiola Savolle. Luovutuksen on tarkoitus tapahtua 30.06.2017. Suunnitelman toteutuminen edellyttää Finanssivalvonnan suostumusta. Liikennevakuutusten kannanluovutusten yhteydessä on uudistettu LähiTapiola-ryhmän yhtenäisyyttä ja päätöksentekoa vahvistava sekä ryhmään kuuluvien yhtiöiden työnjakoa ja rooleja selkeyttävä ryhmäsopimus, joka tulee voimaan liikennevakuutuskantojen siirtymishetkellä.

LähiTapiola Savon kannalta merkittäviä tilikauden jälkeisiä tapahtumia ovat olleet oman Digicenterin perustaminen ja korvausorganisaatioiden toiminnallinen yhdistäminen LähiTapiola Keski-Suomen kanssa. Näillä molemmilla toimenpiteillä haetaan entistäkin parempaa asiakaskokemusta sekä kustannustehokkuutta. Samassa yhteydessä on päivitetty LähiTapiola-ryhmän vahinkovakuutusyhtiöiden keskinäinen yhteisvastuusopimus, jonka mukaan osapuolina olevat yhtiöt ovat yhdenvertaisessa vastuussa ryhmän ja sen yhtiöiden vakavaraisuudesta.

Tulevaisuuden näkymät

Vahinkovakuutusliiketoiminta

Vahinkovakuutusmarkkinoiden näkymät vuodelle 2017 ovat haastavat. Matala korkotaso ja sijoitusmarkkinoiden yleinen epävarmuus rasittavat vakuutusyhtiöitä. Työllisyyden ja ostovoiman parantuessa vain niukasti odotukset laajapohjaiselle vahinkovakuutustoiminnan maksutulon kasvulle ovat hyvin maltilliset. Tietyillä alueilla palvelu- sekä markkinasegmenteissä on kuitenkin edelleen kasvumahdollisuuksia. Palkkasummien kehitys on maltillista, jolloin työtapaturmavakuutuksen kasvuympäristö on haasteellinen.

Vahinkovakuutuksen hintakilpailun odotetaan lisääntyvän ja kansainvälistyvän. Kiristynvä kilpailu heikentää osaltaan kannattavuutta. Vahinkomenon ennakoita pysyvän pitkän ajan keskiarvoa alhaisempana. Digitaalisiaatio tehostaa ja uudistaa vahinkovakuutusliiketoimintaa. Digitaalisista palveluista muotoutuu vähitellen asiakkaille tärkein asiointikanava, ja automatisoinnilla haetaan jatkuvaa tehokkuuden parantamista. Digitaalisiaatio tukee osaltaan myös toimialaliukumien kiihtymistä.

Terveys- ja hyvinvointiliiketoimintojen merkitys vakuutusyhtiöille on kasvussa. Yksityisten hyvinvointipalveluiden markkinat ovat merkittävässä muutoksessa, ja vakuutusyhtiöt ovat siinä vahvasti mukana.

Toimialan murroksessa LähiTapiolan tavoitteena on palvelujohtajuus. Strategiamme keskiössä on paras elämänturvapalvelu, jossa ennakoinnilla ja aktiivisella huolenpidolla on keskeinen rooli. Erottaudumme muista toimijoista sekä parhailla asiakashyödyillä ja -eduilla että palkitsemalla myös vahingottomuudesta. Asiakkaat odottavat digitaalisiaation myötä entistä sujuvampaa,

nopeampaa, helpompaa, yksilöllisempää ja paremmalla hinta-laatusuhteella tarjottavia palveluita.

Sijoitustoiminta

Vuoden 2017 käynnistyessä maailmantalouden suhdanneindikaattorit ovat suotuisammassa asennossa kuin vuosi sitten. Yhdysvalloissa kotitalouksien luottamus talouteen on vahvempaa kuin kertaakaan tällä vuosikymmenellä. Euroopassa kasvu saattaa hivenen hidastua mutta pysynee 1,5 prosentin tuntumassa. Myös Suomen taloudessa on tapahtunut positiivinen käänne. Venäjä sekä Brasilia ovat pääsemässä uudelleen kasvuralle ja kehittyvien markkinoiden kasvunäkymä on vahvistunut yleisemminkin.

Positiivisesta perusvireestä huolimatta suhdannenäkymään liittyy edelleen poikkeuksellisen paljon epävarmuustekijöitä lähinnä poliittisen toimintaympäristön arvaamattomuuden vuoksi. Keväällä 2017 Euroopassa käynnistyvät neuvottelut Ison-Britannian EU-eron ehdoista ja edessä on myös runsaasti vaaleja, joissa Euroopan integraatiota vastustavat voimat saattavat vahvistua. USA:ssa Donald Trumpin presidenttiys on hyvin suuri epävarmuustekijä.

Rakenteellisesti maailmantalouden suurin haaste on tuottavuuskasvun oleellinen hidastuminen. Heikon tuottavuuskehityksen vuoksi kasvutavoitteisiin pääseminen edellyttää entistä suurempaa velanottoa. Velkamäärien paisuminen puolestaan lisää nouseviin korkoihin liittyviä riskejä. Markkinat odottavat USA:n keskuspankin nostavan korkoja kahdesti vuonna 2017. Koronnostoja voi tulla enemmänkin, mikäli elvyttävä finanssipolitiikkaa nostaa inflaatio-odotuksia.

Sijoitusmarkkinoilla alkavan vuoden näkymä on riskialtis. Korot ovat saattaneet jo kääntyä pidempikestoiseen nousuun, mikä varjostaa joukkolainasijoitusten tuottonäkymiä. Osakemarkkinoillakin kurssiheilunta voi voimistua, koska arvostustasot ovat joillain markkinoilla jo melko korkeat. Euroopan keskuspankin päätös pienentää kuukausittaisia arvopaperiostojaan vuoden 2017 huhtikuusta alkaen saattaa osaltaan heikentää Euroalueen korkomarkkinoiden likviditeettiä. Toisaalta EKP:n ensimmäisiin koronnostoihin on vielä matkaa ja euroalueen lyhyet sekä keskipitkät korot säilynevät vielä vuosia hyvin matalina.

Keski-Europassa kiinteistökauppa käy edelleen erittäin vilkkaana. Euroopan tasolla vuokramarkkinoilla on jatkunut positiivinen vire ja vuokrien ennustetaan kasvavan jonkin verran vuoden 2017 aikana. Markkinoilla on tarjolla runsaasti pääomia ja kiinteistöt näyttävät

sijoittajille houkuttelevana sijoitusluokkana. Nämä kaikki tekijät yhdessä näyttäisivät tukevan kiinteistöjen positiivista arvokehitystä vuoden 2017 aikana. Epävarmuuden vuoden 2017 näkymiin tuo useat poliittiset riskit, mm. neuvottelut Iso-Britannian EU-erosta sekä kansanäänestykset.

Ehdotus voiton käyttämisestä

Hallitus ehdottaa, että tilikauden voitto 3 352 541,68 euroa siirretään ed. tilikauden voitto/tappio tililtä varmuusrahastoon ja varmuusrahastosta ehdotetaan maksettavaksi takuupääomankorko 150 996,72 euroa.

LähiTapiola Savo

Tuloslaskelma

VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA			1.1.2016	-	31.12.2016		1.1.2015	-	31.12.2015
Vakuutusmaksutuotot									
Vakuutusmaksutulo			27 513 370,43				26 889 521,33		
Jälleenvakuuttajien osuus			-980 223,14	26 533 147,29			-991 539,10	25 897 982,23	
Vakuutusmaksuvastuun muutos									
Kokonaismuutos	-284 767,87					-553 893,36			
Liiketoimintasiirron osuus	0,00	-284 767,87				0,00	-553 893,36		
Jälleenvakuuttajien osuus									
Kokonaismuutos	389,47					8 756,09			
Liiketoimintasiirron osuus	0,00	389,47	-284 378,40	26 248 768,89		0,00	8 756,09	-545 137,27	25 352 844,96
Korvauskulut									
Maksetut korvaukset	-17 328 031,43					-17 357 363,57			
Jälleenvakuuttajien osuus		1 122 014,99	-16 206 016,44				744 975,00	-16 612 388,57	
Korvausvastuun muutos									
Kokonaismuutos	188 798,99					-1 264 432,49			
Liiketoimintasiirron osuus	0,00	188 798,99				0,00	-1 264 432,49		
Jälleenvakuuttajien osuus									
Kokonaismuutos	-553 490,17					132 948,36			
Liiketoimintasiirron osuus	0,00	-553 490,17	-364 691,18	-16 570 707,62		0,00	132 948,36	-1 131 484,13	-17 743 872,70
Liikekulut					-7 559 667,60				-7 403 090,35
Vakuutustekninen kate ennen tasoitusmäärän muutosta					2 118 393,67				205 881,91
Tasoitusmäärän muutos									
Kokonaismuutos			225 683,00				-814 489,00		
Liiketoimintasiirron osuus			0,00	225 683,00			0,00	-814 489,00	
Vakuutustekninen kate					2 344 076,67				-608 607,09
MUU KUIN VAKUUTUSTEKNINEN LASKELMA									
Vakuutustekninen kate					2 344 076,67				-608 607,09
Sijoitustoiminnan tuotot			2 236 098,24				2 705 328,48		
Sijoitusten arvonnkorotus			0,00				0,00		
Sijoitustoiminnan kulut			-762 223,71				-1 081 698,05		
Sijoitusten arvonnkorotuksen oikaisu			0,00	1 473 874,53			0,00	1 623 630,43	
Muut tuotot									
Muut				2 692 877,94				2 288 544,06	
Muut kulut									
Muut				-2 386 231,05				-2 160 869,53	
Voitto varsinaisesta toiminnasta				4 124 598,09				1 142 697,87	
Voitto ennen tilinpäätössiirtoja ja veroja				4 124 598,09				1 142 697,87	
Tuloverot									
Tilikauden vero			-788 379,57				-365 000,00		
Aikaisempien tilikausien verot			16 323,16				238 783,87		
Laskennallisen veroveljan muutos			0,00	-772 056,41			0,00	-126 216,13	
Tilikauden voitto				3 352 541,68				1 016 481,74	

Tase

Vastaava	31.12.2016		31.12.2015	
Aineettomat hyödykkeet				
Muut pitkävaikutteiset menot		450 025,70		562 127,98
Sijoitukset				
Kiinteistösijoitukset				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	1 674 766,31		1 706 766,31	
Lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä	<u>0,00</u>	1 674 766,31	<u>0,00</u>	1 706 766,31
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyrityksissä				
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	7 959 356,28		0,00	
Rahoitusmarkkinavälineet ja lainasaamiset omistusyhteisyrityksiltä	<u>200 000,00</u>	8 159 356,28	<u>0,00</u>	0,00
Muut sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet	47 125 293,09		54 276 027,73	
Rahoitusmarkkinavälineet	<u>3 140 982,93</u>	50 266 276,02	<u>2 817 420,42</u>	57 093 448,15
Jälleenvakuutustalletesaamiset		<u>0,00</u>		<u>0,00</u>
		60 100 398,61		58 800 214,46
Saamiset				
Ensivakuutustoiminnasta				
Vakuutuksenottajilta	4 789 561,83		4 673 306,32	
Vakuutusedustajilta	<u>0,00</u>	4 789 561,83	<u>0,00</u>	4 673 306,32
Jälleenvakuutustoiminnasta		421 203,35		240 334,14
Muut saamiset		<u>402 487,35</u>		<u>-5 199,41</u>
		5 613 252,53		4 908 441,05
Muu omaisuus				
Aineelliset hyödykkeet				
Koneet ja kalusto	78 681,87		104 909,18	
Muut aineelliset hyödykkeet	39 940,00		30 201,09	
Ennakkomaksut	<u>0,00</u>	118 621,87	<u>0,00</u>	135 110,27
Rahat ja pankkisaamiset		3 960 503,36		1 100 355,41
Muu omaisuus		<u>0,00</u>		<u>0,00</u>
		4 079 125,23		1 235 465,68
Siirtosaamiset				
Korot ja vuokrat		74 600,22		51 140,24
Muut siirtosaamiset		<u>265 514,27</u>		<u>705 327,51</u>
		340 114,49		756 467,75
Vastaavaa yhteensä		<u>70 582 916,56</u>		<u>66 262 716,92</u>
Vastattava	31.12.2016		31.12.2015	
Oma pääoma				
Pohjarahasto		3 830 872,02		3 830 872,02
Takuupääoma		3 268 327,20		3 268 327,20
Varmuusrahasto		14 657 959,58		13 698 673,57
Tilikauden voitto/tappio		<u>3 352 541,68</u>		<u>1 016 481,74</u>
		25 109 700,48		21 814 354,53
Vakuutustekninen vastuuvélka				
Vakuutusmaksuvastuu	11 809 696,19		11 524 928,32	
Jälleenvakuuttajien osuus	<u>143,48</u>	11 809 839,67	<u>532,95</u>	11 525 461,27
Korvausvastuu	8 921 790,00		9 110 588,99	
Jälleenvakuuttajien osuus	<u>-184 289,63</u>	8 737 500,37	<u>-737 779,80</u>	8 372 809,19
Tasotusmäärä		<u>22 028 004,00</u>		<u>22 253 687,07</u>
		42 575 344,04		42 151 957,53
Velat				
Ensivakuutustoiminnasta		326 891,69		332 280,02
Jälleenvakuutustoiminnasta		0,00		0,00
Muut velat		<u>1 298 499,10</u>		<u>888 268,47</u>
		1 625 390,79		1 220 548,49
Siirtovelat		<u>1 272 481,25</u>		<u>1 075 856,37</u>
Vastattavaa yhteensä		<u>70 582 916,56</u>		<u>66 262 716,92</u>

Tunnusluvut

(% / milj. euroa)

Yleiset taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

	2016	2015	2014	2013	2012
Liiketulos	3,9	2,0	4,7	1,6	2,0
Kokonaistulos	5,4	1,4	4,3	1,8	2,5
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin) prosentteina					
Kokonaispääoman tuotto prosentteina	7,5	2,1	6,6	4,7	7,0
Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana	72	74	64	54	52
Henkilöstömäärä palkkasummaan suhteutettuna	72	74	64	54	52

Vahinkovakuutuksen taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut

Vakuutusmaksutulo	27,5	26,9	25,7	13,3	12,83
Vahinkosuhde ilman perustekorkokulua prosentteina	63,1	70,0	64,5	72,8	65,4
Vahinkosuhde prosentteina	63,1	70,0	64,5	72,8	65,4
Liikekulusuhde prosentteina	28,8	29,2	28,9	29,9	26,5
Yhdistetty kulusuhde ilman perustekorkokulua prosentteina	91,9	99,2	93,4	102,6	91,9
Yhdistetty kulusuhde prosentteina	91,9	99,2	93,4	102,6	91,9

Ehdotus voiton käyttämisestä

Hallitus ehdottaa, että tilikauden voitto 3 352 541,68 euroa siirretään tilikauden voitto/tappio tililtä:

Varmuusrahastoon	3 352 541,68
ja Varmuusrahastosta ehdotetaan maksettavaksi takuupääoman korkoa	150 996,72

Mikäli hallituksen ehdotus voiton käyttämisestä hyväksytään, jakautuu yhtiön oma pääoma seuraavasti:

Pohjarahasto	3 830 872,02
Takuupääoma	3 268 327,20
Varmuusrahasto	17 859 504,54
	24 958 703,76

Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen 31.12.2016 allekirjoitukset

Heinolassa, 24. päivänä helmikuuta 2017.

Jussi Huttunen
Hallituksen puheenjohtaja

Tuula Väättäin

Pekka Kovanen

Juha Partanen

Jyrki Sahala

Asta Tirkkonen-Hersio

Pekka Kirvesmies
Toimitusjohtaja

Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Kuopiossa, 5. päivänä huhtikuuta 2017

KPMG Oy Ab

Mia Svensk
KHT

Tilintarkastuskertomus

KPMG Oy Ab
Kauppakatu 40 D
53100 LAPPEENRANTA

Puhelin 020 760 3000
www.komp.fi

Tilintarkastuskertomus

LähiTapiola Savo Keskinäinen Vakuutusyhtiön yhtiökokoukselle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tiilintarkastaneet Lähitapiola Savo Keskinäinen Vakuutusyhtiön (y-tunnus 1759597-9) tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.–31.12.2016. Tilinpäätös sisältää taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan yhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*. Olemme riippumattomia yhtiöstä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsitkysmme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen ja toimitusjohtajan velvollisuudet

Haillitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Haillitus ja toimitusjohtaja vastaavat myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka ne katsovat tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Haillitus ja toimitusjohtaja ovat tilinpäätöstä laatiessaan velvollisia arvioimaan yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos yhtiö aiotaan purkaa tai sen toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheelisyyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tästä, että olennainen virheelisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheelisyyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- Tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa, väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

© 2000 Cytel, a Division of Abbott Laboratories. All rights reserved. All other trademarks are the property of their respective owners.

Submitted: 1997.05.24
Accepted: 1997.06.05

- Muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- Arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- Teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ja toimitusjohtajan ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä yhtiön kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei yhtiö pysty jatkamaan toimintaansa.
- Arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen sisältyvän informaation. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea toimintakertomukseen sisältyvä informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko toimintakertomukseen sisältyvä informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntomme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomukseen sisältyvässä informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Kuopiossa 5. huhtikuuta 2017

KPMG OY AB

Mia Svensk
KHT

Yhteystiedot

LähiTapiola Savo

Puutarhakatu 6
70300 KUOPIO

www.lahitapiola.fi

www.lahitapiola.fi/savo